

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“KAMBUR YA DA DÜNYANIN YÜKÜ”

Sözcük Sayısı: 3521

Kategori: 1

Araştırma sorusu: Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabındaki “İki Gün”, “Kambur”, “Sonun Öncesi” ve “Edi ile Bütü” adlı öykülerde fiziksel engellilik halinin karakterlerin yaşantısına etkilerinin incelenmesi.

Mayıs 2025

İÇİNDEKİLER

I.GİRİŞ.....	3
II. FİZİKSEL ENGELLİLİK VE TOPLUMSAL ALGI.....	4
II.A. DIŞLANMA VE GÖRMEZDEN GELİNME.....	4
II.B. ALAY EDİLME VE KÜÇÜMSENME.....	5
II.C. EKSİK GÖRÜLME VE ACIMA DUYGUSU.....	6
III. ENGELLİLİĞİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ.....	7
III.A. YETERSİZLİK VE KENDİNİ KABULLENME SORUNU.....	7
III.B. YALNIZLIK VE SOSYAL İZOLASYON.....	8
III.C. UMUT VE DİRENÇ ARASINDA GİDİP GELME.....	9
IV. GÜNDELİK HAYATTA KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR. 10	
IV.A. KAMUSAL ALANDA KARŞILAŞILAN FİZİKSEL ENGELLER.....	10
IV.B. KENDİ BAŞINA HAREKET ETME ZORLUKLARI.....	11
IV.C. İŞ HAYATINDA VE TOPLUMSAL ROLLERDE YAŞANAN GÜÇLÜKLER.....	12
V. ENGELLİLİK VE İNSAN İLİŞKİLERİ.....	13
V.A. AİLE İLİŞKİLERİ VE KORUYUCU TAVIRLAR.....	13
V.B. ARKADAŞLIK VE SOSYAL ÇEVREYLE İLİŞKİLER.....	14
V.C. ROMANTİK İLİŞKİLER VE AŞK HAYATI.....	15
VI. SONUÇ.....	16
VII. KAYNAKÇA.....	17

I.GİRİŞ

Fiziksel engellilik, kişinin bedeninde oluşan bazı farklılıklar nedeniyle günlük hayatını zorlaştıran bir durumdur. Bu farklılıklar, hareket etme, duyuları kullanma veya diğer vücut işlevlerinde kısıtlamalara yol açabilir. Fiziksel engellilik, sadece bireyin yaşamını etkilemekle kalmaz; aynı zamanda sosyal, ekonomik ve duygusal alanlarda da sorunlara neden olur. Engelli bireyler, toplumun sahip olduğu önyargılar ve klişeler yüzünden dışlanma, ayrımcılık ve yalnızlık gibi problemlerle karşılaşabilir. Bu durum, kişinin kendine güvenini sarsar ve eğitim, iş bulma ile sağlık hizmetlerine ulaşmasını zorlaştırır. Bu nedenle, fiziksel engellilik hem bireysel yaşamı hem de toplum yapısını derinden etkileyen önemli bir konudur.

Türk edebiyatında fiziksel engellilik, bireyin yalnızca bedensel bir farklılık yaşaması olarak değil, aynı zamanda toplumsal dışlanma, önyargılar ve psikolojik çatışmalar bağlamında ele alınan bir tema olmuştur. Engelli karakterler, genellikle toplum tarafından hor görülen, dışlanan veya zorluklarla mücadele eden bireyler olarak betimlenmiştir. Tanzimat Dönemi'nden günümüze kadar birçok edebi eserde, engelli bireylerin yaşadığı sıkıntılar, onların iç dünyaları ve toplumla olan çatışmaları üzerinde durulmuştur. Reşat Nuri Güntekin'in *Çalıkuşu* romanında olduğu gibi, engellilik bazen yan karakterlerin yaşamlarını etkileyen bir unsur olarak yer alırken, Yusuf Atılgan ve Orhan Kemal gibi yazarların eserlerinde engelli bireylerin yaşadığı ayrımcılık, ekonomik sıkıntılar ve yalnızlık daha doğrudan işlenmiştir. Fiziksel engellilik, bireyin toplum içindeki yerini ve kabul görme mücadelesini anlatmak için güçlü bir metafor olarak da kullanılmıştır.

Özellikle modern ve çağdaş edebiyatta, engelliliğin psikolojik ve sosyolojik boyutları daha derinlemesine ele alınmıştır. Necati Tosuner'in *Kambur* adlı eseri, fiziksel engelliliğin bireyin kimliğini ve toplumla kurduğu ilişkileri nasıl şekillendirdiğini anlatan önemli metinlerden biridir. Engelli karakterler, yalnızca fiziksel zorluklarla değil, toplumun onlara biçtiği rollerle

de mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu eserlerde engellilik, bireyin kendini kabullenme sürecini ve toplumsal normlarla olan çatışmasını vurgulayan bir unsur olarak karşımıza çıkar. Türk edebiyatında fiziksel engellilik, zamanla sadece bir eksiklik ya da trajedi olarak değil, bireyin toplumla olan etkileşimini ve içsel yolculuğunu anlatan önemli bir tema olarak gelişmiştir.

II. Fiziksel Engellilik ve Toplumsal Algı

Toplum, fiziksel engelli bireyleri sıklıkla eksik, zayıf veya acınası olarak algılar. Engelli bireyler, çoğu zaman yalnızca fiziksel farklılıkları nedeniyle ötekileştirilir ve kimlikleri bu farklılık üzerinden şekillendirilir. Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabında da bu durum belirgin bir şekilde işlenmiştir. Engelli bireyin, yalnızca bedeninden dolayı değil, toplumun ona biçtiği kimlik nedeniyle de mücadele etmek zorunda kaldığı anlatılır. Toplumsal dışlanma, küçümseme ve önyargılar, karakterlerin yaşantısını doğrudan etkiler. “Kambur” öyküsü, fiziksel engelliliğin toplum tarafından nasıl algılandığını en açık biçimde yansıtan metindir. Ancak “Sonun Öncesi”, “İki Gün” ve “Edi ile Būdū” öyküleri de toplumsal algının engelli bireyler üzerindeki etkilerini farklı yönlerden ele almaktadır.

II.A. Dışlanma ve Görmezden Gelinme

“Kambur” öyküsünde, başkahramanın toplum tarafından dışlanmışlığı, yalnızlık duygusuyla iç içe geçmiştir. İnsanlar, onun varlığını kabul etmekten kaçınır, onu adeta yok sayarlar. Karakter, sosyal çevresinde sürekli olarak kendini yalnız ve yabancı hissetmektedir. Bu durum, öyküde şu şekilde anlatılır: *"Bu yaşadığının ve bu sıkıntının hep böyle kalacağını... Ve umutsuzluk... Ve umutsuzluk geliyor yılan gibi ağır ve sinsi..."* (Tosuner, 2017, s.73). Bu cümle, karakterin dışlanmışlık hissinin zamanla nasıl bir umutsuzluğa dönüştüğünü gösterir.

Toplumun ona yönelik ilgisizliği, fiziksel engelini bir kimlik sorunu haline getirmiştir. O artık yalnızca bir birey değil, toplumun görmezden geldiği bir eksiklik haline gelmiştir. Toplum tarafından görmezden gelinen birey kendini bir kusur olarak görmeye itilir.

Benzer bir dışlanmışlık duygusu “Sonun Öncesi” öyküsünde de işlenmiştir. Bu öyküde karakter, yalnızlığını toplumun onu kabullenmemesiyle doğrudan ilişkilendirmektedir. Fiziksel engeli, toplum tarafından damgalanmasına neden olmakta ve sosyal ilişkilerini kısıtlamaktadır. Karakter, toplumun onunla empati kurmadığını ve onu bir birey olarak değil, bir “yük” olarak gördüğünü fark eder. Öyküde geçen şu satırlar, bu durumu açıkça ortaya koyar: “*Beni dinleyeceğinize inanyım mı?*” (Tosuner, 2017, s.81). Bu cümle, toplumun bireyi görmezden gelmesinin yarattığı psikolojik yıkımı gözler önüne serer. Engelli bireyin sesi, toplum içinde yankılanmaz, çünkü toplum zaten onu duymak istemez ve birey de bunun farkındadır. Bu durum sonucunda birey içine kapanık bir kimliğe bürünür.

II.B. Alay Edilme ve Küçümsenme

Toplumun fiziksel engellilere karşı alaycı ve küçümseyici tavırları, “Kambur” öyküsünde belirgin bir şekilde işlenmiştir. Karakter, yalnızca engelli olduğu için değil, aynı zamanda toplumun onu yetersiz ve değersiz biri olarak görmesi nedeniyle de aşağılanmaktadır. Örneğin, karakterin kendini kabul ettirme çabası şu cümleyle vurgulanır: “*Yazdır, herkes sırtını yakarken güneşte, sen örter de örtersin. Gizli bir şeymiş gibi, ...*” (Tosuner, 2017, s.73). Bu alıntı, karakterin sürekli bir maske takmak zorunda kalmasını ve toplumun ona nasıl yaklaştığını göstermektedir. Alay edilmemek için kendini saklamak zorunda kalan birey, zamanla içe kapanır ve kimliğini toplumdan gizlemek zorunda kalır. Bunun sonucunda içe kapanan birey zamanla iletişim eksikliğine maruz kalır.

Benzer bir şekilde, “İki Gün” öyküsünde de engelli bireylerin toplum içinde küçümsendiği ve dışlandığı gözlemlenir. Bu öyküde, karakterin fiziksel engeli sebebiyle evlenemeyeceği gibi bir algı oluşmaktadır. Bu algı, şu satırlarda kendini gösterir: “*Neyin varmış ki senin, niye evlenmeyecekmişin?*” (Tosuner, 2017, s.44). Bu ifade, toplumun engelli bireylere yönelik küçümseyici ve yargılayıcı tavrını ortaya koymaktadır. Engelli birey, toplumun gözünde yalnızca bir eksiklikler ve asla tam bir birey olarak kabul edilmez bu sebeple evlenemeyeceği düşünülmektedir. Bu düşünceler bireyin sosyal ilişkilerini olumsuz etkiler.

II.C. Eksik Görülme ve Acıma Duygusu

“Kambur” öyküsünde toplumun engelli bireylere karşı geliştirdiği acıma duygusu, karakterin kendisini daha da yalnız ve yabancı hissetmesine neden olmaktadır. Toplum, engelli bireyleri çoğu zaman eksik veya yardıma muhtaç olarak görmekte ve onların bağımsız bireyler olabileceğini düşünmemektedir. Bu durum, şu şekilde dile getirilir: “*Bir sen mi, hiç kimse sevmeydi. Yüzlerini buruşturup geçtiler hep.*” (Tosuner, 2017, s.72). Burada, toplumun engelli bireylere karşı geliştirdiği yapay hassasiyet ve acıma duygusunun karakteri nasıl rahatsız ettiği görülmektedir. Karakter, insanlarla eşit düzeyde bir ilişki kurmak isterken, toplumun ona sürekli eksik biri gibi yaklaşması onu içsel bir çatışmaya sürüklemektedir. Bunun durumun etkisinde kalan birey ruhsal açıdan olumsuz etkilenir.

Benzer şekilde, “Edi ile Būdū” öyküsünde de toplumun engelli bireylere yönelik acıma duygusunun onları nasıl rahatsız ettiği işlenmiştir. Karakter, çevresindeki insanların ona sürekli yardım etmek istemesinden sıkılmıştır. Toplum, onun neye ihtiyacı olduğunu gerçekten anlamadan, onu bir mağdur olarak görmekte ve onun yerine karar vermektedir. Bu durum şu sözlerle anlatılır: “*Bunu size mi vereceğim?*” dedi Selma’ya. Selma: “*Beye verin...*” dedi. Ve güldü.” (Tosuner, 2017, s.89). Bu alıntı, engelli bireylerin toplum tarafından nasıl sürekli eksik görüldüğünü ve bunun onların nasıl alay konusu olduğunu

gözler önüne sermektedir. Ayrıca toplum, bireyin fiziksel engelini, onun tüm kimliğini şekillendiren tek unsur olarak görmektedir. Bu sonucunda birey sosyal ilişkilerde sorun yaşar.

III. Engelliliğin Psikolojik Etkileri

Fiziksel engellilik, bireyin yalnızca bedensel işlevlerini değil, aynı zamanda ruhsal dünyasını da derinden etkileyen bir olgudur. Engelli bireyler, toplumun önyargılarından ve dışlayıcı tavırlarından kaynaklanan yalnızlık, çaresizlik ve kendini eksik hissetme gibi psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalabilirler. Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabında bu durum en açık şekilde "Sonun Öncesi" öyküsünde işlenmiştir. Engelli bireyin kendi iç dünyasında verdiği mücadele, yalnızlık hissi, özgüven eksikliği ve umutsuzluk temaları bu öyküde yoğun bir biçimde ele alınır. Ancak "Kambur", "İki Gün" ve "Edi ile Būdū" öyküleri de bu temayı destekleyici unsurlar içerir.

III.A. Yetersizlik ve Kendini Kabullenme Sorunu

"Sonun Öncesi" öyküsünün ana karakteri, kendisini toplumun beklentileri karşısında yetersiz hisseder. Engelliliğini yalnızca fiziksel bir durum olarak değil, aynı zamanda toplumsal bakış açısının ona yüklediği bir eksiklik olarak algılar. Karakter, kendini bir birey olarak tam anlamıyla kabul edememekte ve toplumun ona biçtiği "eksik" kimliği içselleştirmektedir. Öyküde bu durum şu şekilde ifade edilir: "*Sevgi mi, bir kötü gün giysisidir çirkinliğime, yangına körük...Eh, ben bunu değilim ya, yine de...*" (Tosuner, 2017, s.79). Bu alıntı, karakterin kendini çıkmazda hissetmesini, içinde bulunduğu umutsuzluk döngüsünü ve engelliliğin getirdiği psikolojik yükü gözler önüne sermektedir. Karakter, hayatında hiçbir şeyin değişmeyeceğine inanmaktadır. Bu durum, fiziksel engelliliğin yalnızca bir bedensel farklılık olmadığını, aynı zamanda bireyin ruhunda derin izler bırakan bir deneyim olduğunu

göstermektedir. Bu deneyimler bireyin kimlik oluşumunda etkili rol oynar ve kişiliklerini özelliklerini şekillendirir.

Benzer bir tema “Kambur” öyküsünde de işlenmiştir. Burada, engelli bireyin toplum içindeki varlığını sorgulaması ve kendi kimliğiyle barışma sürecindeki içsel çatışmaları öne çıkmaktadır. Karakter, kendisini saklamak, olduğundan farklı görünmek ve toplumun önyargılarından kaçınmak için sürekli bir çaba harcamaktadır. Ancak bu çaba, onu daha da yalnızlaştırmaktadır: *“Yazdır, herkes sırtını yakarken güneşte, sen örter de örtersin. Gizli bir şeymiş gibi, ...”* (Tosuner, 2017, s.73). Bu satırlar, karakterin toplum tarafından aciz ve zayıf olarak görülmek istemediğini ancak bunun için de sürekli olarak kendini saklamak zorunda kaldığını ortaya koymaktadır. Engellilik, bireyin özgüvenini kıran ve kimliğini gizlemeye zorlayan bir gerçekliğe dönüşmektedir. Bu gerçeklik bireyleri toplumdan soyutlar ve dışlanmaya maruz bırakır.

III.B. Yalnızlık ve Sosyal İzolasyon

Fiziksel engelli bireylerin en büyük psikolojik sorunlarından biri, toplum tarafından dışlanmaları sonucunda yalnızlık duygusuyla baş başa kalmalarıdır. “Sonun Öncesi” öyküsünde, bu yalnızlık hissi karakterin tüm yaşamını kuşatmıştır. İnsanların onu anlamadığını, onun varlığını fark etmediğini ve bir birey olarak kabul etmediğini hissetmektedir. Bu durum şu şekilde dile getirilir: *“Yook kızıyorum aptallığıma: Hıh bir şey bellemiş de kendini...”* (Tosuner, 2017, s.83). Bu alıntı, yalnızlığın bir anlık bir his değil, kalıcı bir durum olarak karakterin kimliğine işlediğini göstermektedir. Toplumun duyarsızlığı, karakterin kendisini tamamen soyutlamasına neden olmuştur.

Benzer bir şekilde, “İki Gün” öyküsünde de fiziksel engelliliğin bireyi sosyal çevreden nasıl uzaklaştırdığı işlenmektedir. Karakter, insanların ona farklı gözle baktığını ve bu bakışların

onu daha da içine kapattığını fark etmektedir. Toplumun bu duyarsızlığı, şu cümlelerle ifade edilir: *"Kimseye belli etmemeliyim sıkıntımı, kimseye... Acısımlar ve gülsünler istemiyorum."* (Tosuner, 2017, s.37). Bu ifade, toplumun engelli bireylere karşı geliştirdiği dışlayıcı tavrın, onların ruhsal dünyasında nasıl büyük yaralar açtığını göstermektedir. Engelli birey, kendini toplum içinde yalnız hissetmekle kalmaz, aynı zamanda değersiz ve görünmez biri olduğunu düşünmeye başlar.

III.C. Umut ve Direnç Arasında Gidip Gelme

"Sonun Öncesi" öyküsünde, karakter umutsuzluk içinde yaşarken zaman zaman hayata tutunma isteği de hissetmektedir. Ancak bu umut, geçici bir iyimserlik olarak kalmakta ve yerini tekrar hayal kırıklığına bırakmaktadır. Karakterin zaman zaman kendisini motive etme çabaları şu şekilde anlatılır: *"Sevgimi söylediğimi ve her şeyin birden düzeldiğini kuruyorum, sonra da bu korkaklığım..."* (Tosuner, 2017, s.81). *"Kimbilir bir de bakmışın ki...Yok, boşuna umuttu, kendine etmeydi, biliyordum."* (Tosuner, 2017, s.84). Bu satırlar, karakterin kendini çıkmazdan kurtarma arzusunu göstermektedir. Ancak bu umut kısa sürmekte, tekrar umutsuzluk duygusu karakteri ele geçirmektedir.

Bu duygu durumu "Edi ile Būdū" öyküsünde de karşımıza çıkmaktadır. Karakter, zaman zaman hayatında bir değişiklik yapabileceğine inanırken, kısa sürede bu umudun yerini çaresizlik almaktadır. Engelliliğin, bireyin psikolojisi üzerinde yarattığı en büyük etki de budur: Kendi kimliğiyle barışmak ve toplumun dayattığı sınırları aşmak için duyulan geçici bir umut, ancak bu umudun sürekli olarak kırılması. Öyküde bu ruh hali şu şekilde dile getirilir: *"On beşinde "seni seviyorum" diyemedim bir kıza. On sekizi de bu, yirmisi de bu... Korkarım hiçbir şey de değişmeyecek bu gidişle."* (Tosuner, 2017, s.91). Bu alıntı, karakterin kendini kandırmaya çalıştığını ve bir umutla ayağa kalkmaya çalışsa da sonunda tekrar umutsuzluğa kapıldığını göstermektedir.

IV. Gündelik Hayatta Karşılaşılan Zorluklar

Fiziksel engelli bireyler, günlük yaşamda yalnızca toplumun bakış açısıyla değil, aynı zamanda fiziksel çevreyle ve sosyal sistemlerle de mücadele etmek zorundadır. Kamusal alanların erişilebilirliği, insanların duyarsızlığı ve iş hayatındaki kısıtlamalar, engelli bireylerin yaşamlarını doğrudan etkileyen faktörlerdir. Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabında, bu durum en açık şekilde "İki Gün" öyküsünde işlenmiştir. Karakter, gündelik yaşamın sıradan akışında bile büyük engellerle karşılaşmakta ve bu durum, onun hem fiziksel hem de psikolojik olarak yıpranmasına neden olmaktadır. Ancak "Kambur", "Sonun Öncesi" ve "Edi ile Būdū" öyküleri de bu temayı destekleyici unsurlar içermektedir.

IV.A. Kamusal Alanda Karşılaşılan Fiziksel Engeller

Engelli bireyler, kent yaşamında sürekli olarak fiziksel engellerle karşılaşmaktadır. Ulaşım, bina girişleri, merdivenler ve kaldırımlar gibi alanlar, engelli bireylerin özgürce hareket etmelerini kısıtlamaktadır. "İki Gün" öyküsünde karakter, günlük hayatında sık sık bu engellerle karşılaşmakta ve yaşadığı zorluklar nedeniyle dış dünyadan kopma noktasına gelmektedir. Öyküde bu durum şu şekilde anlatılır: *"Sanki, gerçekten adımlarını benim için yavaşlatmış bile olsa, ne var bunda alınacak?.. Alınıyorum."* (Tosuner, 2017, s.17). Bu alıntı, engelli bireyin kendi hareket alanının nasıl daraldığını ve çevresindeki insanlarla bile senkronize olamadığını göstermektedir. Toplum, engelliler için düzenlenmediğinden, birey kendisini fiziksel olarak çevreye uyumsuz hissetmektedir.

"Kambur" öyküsünde de benzer bir biçimde fiziksel engeller ve mekânsal kısıtlamalar işlenmektedir. Karakter, toplum içinde rahat hareket edemediği gibi, çoğu zaman çevresine uyum sağlayamamaktadır. Binaların, yolların ve toplu taşıma araçlarının erişilebilir olmaması,

karacterin yaşam alanını kısıtlamakta ve onu yalnızlığa itmektedir. Bu durum, şu sözlerle anlatılır: “...ve daha birçok şey oyalyordu beni. Şöyle böyle oyalyordu hiç değilse.” (Tosuner, 2017, s.70). Bu ifade, engelli bireyin yalnızca fiziksel olarak değil, aynı zamanda psikolojik olarak da sıkışmış hissettiğini göstermektedir. Toplum tarafından görünmez hale getirilen birey, fiziksel çevrenin de onu dışlamasıyla daha da yalnızlaşmaktadır.

IV.B. Kendi Başına Hareket Etme Zorlukları

Engelli bireyler için bağımsız hareket edebilmek büyük bir mücadele gerektirir. En basit işlerin bile bir engelli birey için büyük zorluklar içermesi, onun başkalarına bağımlı olmasına yol açmaktadır. “İki Gün” öyküsünde karakter, kendi başına hareket etmeye çalışırken büyük engellerle karşılaşır ve bu durum, onun hem fiziksel hem de psikolojik olarak tükenmesine neden olur. Öyküde bu durum şu şekilde betimlenir: “Pek değil... diyorum. Doğrusu, pek alıştım sayılmaz daha...” (Tosuner, 2017, s.28). Bu alıntı, karakterin kendi fiziksel sınırlarını zorlamaya çalıştığını ancak çevresel koşulların ve toplumun ona destek olmadığını göstermektedir. Engelli bireyler için bağımsız hareket edebilmek, sadece fiziksel bir durum değil, aynı zamanda psikolojik bir dayanıklılık gerektiren bir mücadeledir.

“Sonun Öncesi” öyküsünde de benzer bir tema işlenmektedir. Karakter, hayatını bağımsız olarak sürdürebilmek için çaba gösterse de toplumun engelli bireylere biçtiği roller nedeniyle sürekli olarak engellerle karşılaşmaktadır. Fiziksel hareket alanının kısıtlı olması, karakterin psikolojisini de doğrudan etkilemekte ve onu daha umutsuz bir ruh haline sürüklemektedir. Bu durum şu cümleler ile ifade edilir: “Çekil, bir ıssız köşe mi yok, ağla istersen açılırsın.” (Tosuner, 2017, s.78). “Bizim odanın duvarları da iyi çınlar ya...” (Tosuner, 2017, s.80). Bu alıntı, karakterin hem fiziksel hem de psikolojik olarak bir sıkışmışlık içinde olduğunu ve içinde bulunduğu durumdan kurtulma şansının olmadığını düşündüğünü göstermektedir.

IV.C. İş Hayatında ve Toplumsal Rollerde Yaşanan Güçlükler

Engelli bireyler, sadece fiziksel engellerle değil, aynı zamanda toplumun onlara dayattığı sınırlamalarla da mücadele etmek zorundadır. İş hayatında, eğitimde ve toplumsal rollerde engelli bireylerin varlık göstermesi çoğu zaman engellenmektedir. “İki Gün” öyküsünde karakter, toplumun onun yeteneklerini ve kapasitesini görmezden geldiğini fark eder. Bu durum şu cümleler ile ifade edilir: *"Bir şeyler yapmam gerekiyor. Beni kurtarıcı, değişik bir şey... Günün birinde bunu başaracağımı ve bu çemberi kıracağımı umuyorum."* (Tosuner, 2017, s.33). *"Biliyor musunuz? diyor. Sigorta reçetelerini güzellik araçlarıyla değiştireyormuş hanımlar."* (Tosuner, 2017, s.41). Bu cümleler, toplumun engelli bireylere yönelik bilinçsizce geliştirdiği ayrımcılığın, onların iş hayatına ve toplumsal rollerine nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır. Engelli birey, yalnızca fiziksel olarak değil, aynı zamanda sosyal anlamda da dışlanmaktadır ve bu durumdan rahatsız olduğu için bir kaçış yolu aramaktadır.

Benzer bir tema “Edi ile Būdū” öyküsünde de işlenmiştir. Karakter, toplumun engelli bireyleri işe yaramaz ya da bağımlı bireyler olarak gördüğünü fark eder ve bu durum, onun özgüvenini olumsuz etkiler. Çalışma hayatında karşılaştığı önyargılar, onun mesleki gelişimini ve toplum içindeki statüsünü doğrudan etkilemektedir. Bu yapıtta şu cümleler ile ele aktarılmıştır: *"Memurluk, -memurculuk- bu yalancı, bu bozdursan üzüm çöpü etmez bürokrathığımız; boyunbağıydı, boyalı ayakkabıydı..."* (Tosuner, 2017, s.90). Bu ifade, karakterin toplumdaki ekonomik ve sosyal engelleri aşma çabasını ve bu çabanın toplum tarafından nasıl görmezden gelindiğini göstermektedir. Engelli bireylerin, yetenekleri ve başarıları göz ardı edilmekte, onların yalnızca fiziksel durumlarına odaklanılmaktadır.

V. Engellilik ve İnsan İlişkileri

Fiziksel engellilik, bireyin sadece kendi bedeni ve toplumsal algıyla değil, aynı zamanda en yakın ilişkileriyle de sınındığı bir durumdur. Aile içi ilişkiler, arkadaşlık bağları ve romantik ilişkiler, engelli bireyin kendini nasıl gördüğünü ve toplumla nasıl etkileşim kurduğunu şekillendiren önemli faktörlerdir. Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabında, bu konu en açık şekilde "Edi ile Būdū" öyküsünde işlenmiştir. Karakter, sosyal ilişkilerdeki güvensizlikleri, toplumun engellilere bakışı nedeniyle içine düştüğü duygusal çıkmazları ve sevgiye olan mesafeli yaklaşımını derinlemesine deneyimlemektedir. Ancak "Kambur", "Sonun Öncesi" ve "İki Gün" öyküleri de bu temayı destekleyici unsurlar içermektedir.

V.A. Aile İlişkileri ve Koruyucu Tavrılar

Aile, bireyin gelişiminde ve toplumla kurduğu ilişkilerde belirleyici bir rol oynar. Ancak engelli bireyler söz konusu olduğunda, aile içindeki koruyucu ve sınırlayıcı tavrılar, onların bağımsızlaşmasını zorlaştırabilir. "Edi ile Būdū" öyküsünde, karakterin ailesiyle olan ilişkisi doğrudan verilmemekle birlikte, onun özgürlüğünü kısıtlayan bir geçmişe sahip olduğu hissedilmektedir. Karakterin hayatındaki kararları almakta zorlanması ve kendi duygu dünyasında sıkışmış hissetmesi, ailesinin onu koruma çabalarının bir sonucu olarak okunabilir. Bu durum, şu sözlerle kendini gösterir: "*Hadi, bunu düşünerek evden erken çıkmış olmayım da, dolmuştayken aklıma gelmiş olsun.*" (Tosuner, 2017, s.86). Bu alıntı, karakterin kendi kararlarını alma sürecinde yaşadığı tereddüdü ve geçmişte maruz kaldığı kısıtlamaların hâlâ etkisini gösterdiğini ifade etmektedir. Ailesi tarafından fazlaca korunmuş bireylerin, bağımsız kararlar alırken yaşadığı ikilem burada belirginleşmektedir.

Benzer bir şekilde, "Kambur" öyküsünde de karakterin ailesinin onun üzerindeki etkisi hissedilmektedir. Toplumun dışlayıcı tavrına ek olarak, aile içinde de bireyin korunmaya çalışılması, karakterin bağımsız hareket edebilme yetisini sınırlandırmaktadır. Öyküde geçen

şu satırlar, karakterin ailesinin onun üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır: *"Boşta sıkıntılanıyorsun, Allah büyük..." derdi annem."* (Tosuner, 2017, s.69). Bu cümle, ailenin engelli bireyin sıkıntılarını küçümseyerek onların mücadelelerini tam anlamıyla anlamadığını göstermektedir. Aile içindeki bu tavır, bireyin yaşadığı zorlukların üstesinden gelmesini daha da zorlaştırmaktadır.

V.B. Arkadaşlık ve Sosyal Çevreyle İlişkiler

Engelli bireylerin sosyal çevreleriyle kurdukları ilişkiler de çoğu zaman toplumun önyargılarından etkilenmektedir. İnsanlar, engelli bireylerle nasıl iletişim kuracaklarını bilemedikleri için onlarla mesafeli davranabilir ya da onları fazlaca korumaya çalışarak istemeden dışlanmalarına neden olabilirler. "Edi ile Būdū" öyküsünde karakter, çevresindeki insanlarla kurduğu ilişkilerde hep bir çekingenlik içindedir. Dışlanmaktan ya da yanlış anlaşılmaktan korktuğu için gerçek duygularını açıkça ifade edemez. Bu durum şu şekilde dile getirilir: *"Ve diyelim merak etmişizdir de, bir dondurma makinesinin nasıl işlediğine, bakmış kalmışızdır, üstelik, canım beklemekse, ayıp bir iş mi işledik?"* (Tosuner, 2017, s.89). Bu satırlar, karakterin sosyal etkileşimlerde yaşadığı tereddüdü ve toplumsal normlara uymaya çalışma çabasını yansıtmaktadır. Kendi varlığını fazlaca sorgulayan birey, sosyal çevresinde kabul görmek için kendini geri plana çekmek zorunda kalmaktadır.

Benzer bir durum "İki Gün" öyküsünde de gözlemlenmektedir. Karakter, toplum içindeki varlığını sorgularken, arkadaşlık ilişkilerinde de bir güvensizlik hissetmektedir. İnsanların ona karşı nasıl bir tutum takındığını anlamaya çalışmakta, ancak çoğu zaman dışlanmış hissetmektedir. Öyküde bu duygu şu şekilde ifade edilir: *"İnsanların değişmeyeceğini... Bu yaşadığımın ve bu sıkıntının hep böyle kalacağını... Ve umutsuzluk... Ve umutsuzluk geliyor yılan gibi ağır ve sinsi..."* (Tosuner, 2017, s.52). Bu alıntı, engelli bireyin sosyal çevresinde maruz kaldığı küçümseme ve dışlanma hissini derinlemesine hissettiğini göstermektedir.

Engelli birey, toplum içinde kendine bir yer bulmaya çalışırken, insanların onu farklı görmesi nedeniyle sürekli olarak güvensizlik yaşamaktadır.

V.C. Romantik İlişkiler ve Aşk Hayatı

Romantik ilişkiler, engelli bireylerin en fazla zorlandıkları sosyal alanlardan biridir. Toplum, engelli bireylerin aşk, evlilik ve cinsellik gibi konulara dahil olamayacağını varsayarak onları bu alanlardan dışlar. “Edi ile BÜdü” öyküsünde karakter, sevdiği kişiye duygularını açma konusunda büyük bir çekince içindedir. Bunun temelinde, toplumun ve kendi iç dünyasının ona dayattığı engeller yatmaktadır. Karakterin aşk ile korku arasında sıkışıp kalması şu şekilde ifade edilir: *"Gönül yollarını sevda tuttu, bundan mı korkuyorum? Geldi gönlün kapısına dayandı, bundan mı korkuyorum?"* (Tosuner, 2017, s.88). Bu satırlar, karakterin romantik ilişkilerde kendini nasıl dışlanmış hissettiğini ve duygularını ifade etmekte zorlandığını ortaya koymaktadır. Engelli birey, aşkı hak etmediğini ya da karşılık alamayacağını düşündüğü için kendi içinde derin bir ikilem yaşamaktadır.

Benzer bir duygu durumu “Sonun Öncesi” öyküsünde de işlenmiştir. Karakter, hayatında bir değişiklik yapma ve duygusal olarak bağlanma isteği duysa da kısa sürede bu umudun yerini çaresizlik almaktadır. Engellilik, bireyin duygusal dünyasında da derin izler bırakmakta ve ilişkilerde kendini eksik hissetmesine neden olmaktadır. *"Kişi, biri için bunu dedi mi akan sular durmalı. Ya da daha bir coşkun akmalı sular, taşmalı.. taşmalı... Oysa beni görüne çatlayacağı tutar aynaların."* (Tosuner, 2017, s.79). Bu alıntı, karakterin aşk ve ilişkilere karşı duyduğu güvensizliği ve içine kapanıklığını açıkça göstermektedir. Engelli birey, kendisini sevmeye değer görmemekte ve toplumun ona biçtiği sınırları aşmakta zorlanmaktadır.

VI. SONUÇ

Necati Tosuner'in *Kambur* adlı öykü kitabında yer alan "Kambur," "Sonun Öncesi," "İki Gün," ve "Edi ile Būdū" öyküleri, fiziksel engelliliğin bireyin yaşamı üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir şekilde ele almaktadır. Engellilik, yalnızca bireyin bedensel bir durumu olmaktan öte, toplumsal algılar, psikolojik etkiler, gündelik yaşamın getirdiği zorluklar ve insan ilişkileri bağlamında sürekli olarak yeniden şekillenmektedir. Tosuner'in eserlerinde, engelli bireylerin yaşadığı dışlanma, toplumun önyargılarıyla mücadele, yalnızlık ve kimlik arayışı gibi temalar öne çıkmaktadır. Bu öykülerde, engelliliğin bireyin kendisiyle, toplumla ve çevresiyle olan ilişkilerini nasıl dönüştürdüğü güçlü bir anlatımla işlenmektedir.

"Kambur" öyküsü, engelli bireyin toplumsal algı içerisindeki yerini sorgularken, toplumun engelliliğe bakış açısının bireyin kimliğini nasıl şekillendirdiğini gözler önüne sermektedir. Toplumsal dışlanma, küçümsenme ve acıma duygusu, karakterin yaşadığı en büyük zorluklardan biridir. "Sonun Öncesi" öyküsünde ise bu durumun psikolojik yansımaları ele alınmış, karakterin umutsuzluk ve direnç arasında gidip gelen ruh hali detaylandırılmıştır. Bireyin kendi kimliğiyle hesaplaşması, toplumun ona dayattığı kalıplarla mücadelesi ve içsel çatışmaları bu öyküde belirgin bir şekilde işlenmektedir.

Gündelik hayatta fiziksel engelliliğin getirdiği sorunlar, en açık şekilde "İki Gün" öyküsünde kendini göstermektedir. Karakter, bağımsız hareket etmeye çalışırken fiziksel çevrenin ve toplumsal sistemlerin engelli bireylere ne kadar kapalı olduğunu fark eder. Kamusal alanlarda karşılaşılan zorluklar, fiziksel engelliliğin birey üzerindeki etkisini daha da derinleştirmektedir. Son olarak, "Edi ile Būdū" öyküsü, engelli bireyin insan ilişkileri açısından yaşadığı sorunları gözler önüne serer. Aile içindeki koruyucu yaklaşımlar, arkadaşlık ilişkilerinde yaşanan güvensizlikler ve romantik ilişkilerde karşılaşılan ön yargılar, engelliliğin sosyal boyutunu daha da belirgin hale getirmektedir.

Tosuner'in öyküleri, fiziksel engelliliğin bireyin yalnızca bedeniyle ilgili bir durum olmadığını, aksine toplumsal, psikolojik ve sosyal dinamiklerin bir sonucu olarak yaşandığını açıkça ortaya koymaktadır. Engelli bireylerin toplum tarafından dışlanması, onların kendilerine yönelik bakış açılarını da etkilemekte ve bu durum, bireyin hem fiziksel hem de psikolojik olarak izole olmasına neden olmaktadır. Yazar, okuyucuyu, fiziksel engelliliğin yalnızca bireyin taşıdığı bir yük değil, aynı zamanda toplumun dayattığı bir sınır olduğu gerçeğiyle yüzleştirmektedir.

Bu bağlamda, *Kambur* adlı eser, fiziksel engelliliğin bireyin yaşamına olan etkilerini çok yönlü bir şekilde ele alarak, okuyucuya toplumsal algıyı sorgulatan derinlikli bir anlatı sunmaktadır. Engelli bireylerin kimlik mücadelesi, toplumun onların üzerine yüklediği kalıpları aşma çabası ve fiziksel engelliliğin sadece bireysel değil, toplumsal bir mesele olduğu fikri, eserin ana mesajını oluşturmaktadır. Tosuner'in kalemi, okuyucuya empati kazandırırken, aynı zamanda engellilik olgusunun sosyal gerçekliğini daha yakından görmesini sağlamaktadır.

VII. KAYNAKÇA

Barnes, Colin, and Geof Mercer. Exploring Disability. Polity Press, 2010.

Oliver, Michael. Understanding Disability: From Theory to Practice. Macmillan, 1996.

Shakespeare, Tom. Disability: The Basics. Routledge, 2018.

World Health Organization. World Report on Disability. World Health Organization, 2023,

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. (2019). Necati Tosuner Maddesi. Academia.edu. <https://www.academia.edu/41727933>

Güner, G. (2023, Ocak 5). Çırpınışlar ve Necati Tosuner. Sanattan Yansımalar.

<https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/gunay-guner/cirpinislar-ve-necati-tosuner/1057/>

Yıldırım, M. (2023, Mart 12). *Kentte Necati Tosuner'i hatırlatan mantarlar*. Gazete

Duvar. <https://www.gazeteduvar.com.tr/kentte-necati-tosuneri-hatirlatan-mantarlar-makale-1732125>

Kartal Belediyesi. (2022). Necati Tosuner ile Söyleşi. KE Dergisi, 10. Kartal Belediyesi

Yayınları. https://www.kartal.bel.tr/_Dokumanlar/ke_dergi/ke_der_gisi_10sayi_ekitap.pdf